

זאת, יש נשים שרוצות לנהוג בדרך הטבע, כפי שחקק הבורא בעולמו, והן צריכות לנהל בדיקות כפי שהרופאים המומחים ידריכו אותן. אלו ואלו צריכות להתפלל לה' הרופא כל בשר ומפליא לעשות¹⁰⁸.

ה. גם לתומכים בביצוע בדיקות בהריון, יש להקפיד להבהיר היטב את המשמעות המלאה של תוצאות הבדיקות לאישה המעוברת כדי למנוע לחץ נפשי ומתח מיותרים ועגמת נפש על חינם¹⁰⁹.

ו. המלצות מעשיות הניתנות במכון פוע"ה תובאנה בסוף הפרק, בפסקה 'המלצות מעשיות לבדיקות בהריון – מכון פוע"ה', עמ' 113–114.

התייחסות לאיסורי נדה כתוצאה מבדיקת אולטרה-סאונד וגנילי הובאה בכרך הראשון, פרק כב – 'בדיקות רפואיות – מתי אוסרות', בפסקה 'בדיקה נרתיקית בעזרת מכשיר וטיפולים נרתיק', עמ' 255–256, וכן בפסקה 'רופא שראה דימום מהרחם', עמ' 265–266.

בדיקות בהריון שיש בהן סיכון מסוים

ז. מבחינה הלכתית לכל הדעות יש להימנע מבדיקות שיש בהן סיכון מסוים, כגון בדיקת סיסי שליה או דיקור מי שפיר, ואין לבצע אותן כדבר שבשגרה, עקב חשש להפלת העובר כתוצאה מהבדיקה¹¹⁰.

ח. אם האישה שרויה במתח נפשי רב מחשש לבריאות העובר, והבדיקה נחוצה כדי להרגיע אותה, יש שהורו שמותר לה לעבור בדיקות רפואיות אף על פי שיש בהן סיכון, כגון דיקור מי שפיר, כדי לוודא היעדר מום בעובר¹¹¹, כיוון שהרגעת האישה המעוברת נחשבת

108. שיעורי תורה לרופאים, שם, עמ' 147.

109. לעתים הרופאים אינם מסבירים כראוי את בדיקות הסקר. לדוגמה, כאשר אומרים לאישה צעירה בהריון הראשון שלה שהתוצאות של הבדיקות 'גבוליות'. הרופא מתכוון לומר שמבחינה סטטיסטית התוצאה גבולית, אך היא תקינה לחלוטין, או כמעט תקינה לחלוטין ויש אחוז סיכון נמוך ביותר. אך האישה הצעירה, שזה ההריון הראשון שלה, ואינה בקיאה במינוחים הרפואיים, עלולה להבין את המינוח הרפואי בצורה לא נכונה, ומתוך כך להיכנס למתח נפשי עצום ובלתי מוצדק, מפני שהיא מבינה את המילה 'גבולי' כמסמלת בעיה, שמא חס ושלום הילד שלה גבולי, דהיינו לא לגמרי נורמלי או לא לגמרי בריא, בעוד אין זו המציאות כלל וכלל, וגם הרופא לא התכוון לומר כך. לכן, גם לפי הגורסים שיש לבצע בדיקות, חשוב ביותר להסביר ולבאר היטב את משמעות הבדיקה, את ההבדל בין בדיקה ספציפית של ההריון והעובר, לבין בדיקת סקר סטטיסטית. טוב עושים הרופאים – שאנו יודעים שהם עוסקים מאוד במלאכת הקודש שלהם – כשהם מסבירים היטב לנשים את משמעות הבדיקה, וגם מוודאים שהנשים הבינו כראוי את דבריהם, כדי למנוע מהן מתח מיותר, וכמאמר חז"ל: "חכמים, היזהרו בדבריכם" (אבות א, יא). ראה גם לעיל, הערה 106, דברי המתנגדים לבדיקות בהריון גם מטעם זה.

110. שו"ת ציץ אליעזר, חלק יד, סימן קב. שו"ת שיח נחום, סימן צז.

111. הרב שלמה דיכובסקי, 'הרגעת יולדת ומעוברת', תחומין כג (תשס"ג), עמ' 237–238; וכן 'הרגעת היולדת – שו"ת', ספר אסיא יג, עמ' 397 (אסיא עה-עו, שבט תשס"ה, עמ' 117). הוראה בעל פה מהרב מרדכי אליהו לרב מנחם בורשטין.

הערת ד"ר חגית דאום – בבדיקת דיקור מי שפיר לא ניתן לוודא היעדר מום בעובר. אפשר לוודא שאין בו שינויים במערך הכרומוזומים או שינויים גנטיים ספציפיים. מומים היא מילה המתייחסת לאנטומיה של העובר. מומים נשללים על ידי בדיקות אולטרה סאונד.

לשיקול שמתייר סיכון מסוים, ובמצבים מסוימים מתיר אפילו חילול שבת, כמבואר להלן, פרק סו – 'לידה בשבת', עמ' 259–260¹¹².

ט. לפי הדעות שיש מקום להתיר במצבים מסוימים הפלה של עובר בעל מום קשה, כפי שיפורט להלן, פרק סב – 'הפלה מלאכותית', בפסקה 'הסיבות להפלה – סיבות עובריות', עמ' 156, אם יש סבירות שאישה הרה נושאת בקרבה עובר חולה או בעל מום¹¹³, או אם האישה סובלת מאוד מבחינה נפשית מחשש שהיא נושאת בקרבה עובר חולה או בעל מום – מותר לבצע בדיקה שיש בה סיכון קטן לעובר¹¹⁴.

י. לשיטת הסוברים שבכל מקרה אסור לבצע הפלה בגין מחלה או מום בעובר, כפי שיפורט שם, יש שהורו שאין לבצע בדיקה זו כלל, שהרי גם אם ימצאו מומים בעובר, אסור יהיה להפילו. אדרבה – ממצאים אלו יגרמו לאישה מתח נפשי עצום, ואולי יובילו אותה להפיל שלא כדין¹¹⁵.

יא. גם לדעת הפוסקים המתירים לבצע בדיקות, במקרים שיש המלצה רפואית לדיקור מי שפיר או סיסיליה, יש להתייעץ תחילה עם יועץ גנטי לוודא שהבדיקה אמנם נחוצה¹¹⁶. אם יש לבדיקה חלופות שאין בהן סיכון, כגון בדיקת NIPT¹¹⁷, יש להעדיף¹¹⁸.

יב. אם הכרחי לבדוק בדיקה שיש בה סיכון, יש לחפש מומחה מנוסה לעשותה¹¹⁹.

האם להתפלל לנס?

הצועק לשעבר הרי זו תפלת שוא. כיצד? ... היה בא בדרך ושמע קול צוחה בעיר ואמר יהי רצון שלא יהיו אלו בני ביתי הרי זו תפלת שוא.

משנה, ברכות פרק ט, ג (בבלי, נד, א)

תשובת העורכים – אכן צריך לדייק את התשובה הרפואית שדיקור מי שפיר לא יכול לוודא היעדר מומים בעובר אך יחד עם זאת לא לוותר על העיקרון ההלכתי שמותר לקחת סיכון רפואי אמיתי לצורך הרגעת המעוברת. בנוסף לכך, גם תשובה שאין שינוי כרומוזומלי יכולה להרגיע את המעוברת, במגבלות הרפואיות הקיימות.

112. אמנם ההיתר שם הוא לגבי יולדת אך אפשר ללמוד ממנו גם על מעוברת, וגמרא ערוכה היא (יומא פב, א) – עוברת שהריחה ופניה משתנים... מאכילין אותה (ביום הכיפורים). וכך גם נפסק להלכה (שלחן ערוך, אורח חיים, סימן תריז, ב).

113. לעיל ברקע הרפואי (עמ' 95, 97–98), הובאו דוגמאות להמלצות רפואיות לדיקור מי שפיר, על פי תוצאות של בדיקות סקר.

114. שו"ת ציץ אליעזר, חלק יד, סימן קא-קב; חלק טו, סימן ג, ז; חלק כב, סימן ס, א. שו"ת במראה הבזק, חלק א, סימן פז.

115. שו"ת אגרות משה, חושן משפט, חלק ב, סימן עא. שו"ת תשובות והנהגות, חלק ב, סימן תשלו.

116. יש רופאים שממליצים גם היום כדבר שבשגרה לכל אישה מעל גיל 35 לבצע דיקור מי שפיר, גם במקרים שבדיקות הסקר לא מצריכות זאת. ברקע הרפואי (עמ' 98, הערה 64) הובאה הנחיית משרד הבריאות שהימנעו הניתן לנשים הרות מעל גיל 35 לביצוע הבדיקה אין בו משום המלצה רפואית לביצוע הבדיקה, וההמלצה הרפואית נקבעת רק על פי בדיקות הסקר.

117. הערת ד"ר חגית דאום – החלופה תהיה במגבלת המוגבלות של NIPT כפי שהוסברה לעיל, עמ' 99–100.

118. ראה שו"ת שיח נחום, שם.

119. שו"ת שיח נחום, שם.